

man skal kunne paavise andre saadanne Rentegarantier fra Statens Side end overfor Jernbaneanlæg. Dette blev ogsaa paaheraabt af den ærede Minister i Landstinget som en Analogi, man kunde benytte i denne Sag. Jeg kan imidlertid ikke indse rettere, end at her er en meget væsentlig Forskjel. Det er i alt Fald nu almindelig erkjendt, og Erkjendelsen har allerede i længere Tid været tilstede, om den end kun succesfult har arbejdet sig bestemt igjennem, at Anlæg af Jernbaner er et Samfundsanliggende af en saadan Betydning, at Staten selv bør anlægge Jernbaner; ogsaa her i Landet er denne Anstuelse bleven bestemt erkjendt allerede i en længere Aarække, og det er dog klart, at, naar man staar overfor Foretagender af den Betydning, at Staten eventuelt selv vil anbringe Kapitaler deri, kan det være meget rimeligt at give Rentegaranti, forsaavidt Kapitalen kan skaffes tilveie ved Laan. Derfor dette anvendes som Analogi eller Parallel, vil det kun føre til, at man giver saadan Rentegaranti, dersom man erkjender, at Staten egentlig selv direkte burde udlane af Statskassen til de Paagjældende; men dette udtalte den ærede Minister sig ifjor meget bestemt imod. Jeg tror altsaa, at der ikke kan drages nogen virkelig Slutning derfra til det foreliggende Tilfælde. Det er nu ikke min Mening, at jeg vil gjøre gjældende, at der kun skulde være Tale om Rentegaranti fra Statens Side i de Tilfælde, hvor Staten selv er villig til eventuelt at indskyde sine Kapitaler; men jeg tror paa den anden Side, at det maa gjøres gjældende, at, naar vi ikke kjende noget andet Tilfælde, hvor det er sket, staa vi overfor et nyt Princip, og Noget, som man, første Gang man gaar dertil, maa skænke en nøiagtig og omhyggelig Overveielse; man maa fastholde, at visse almindelige Betingelser maa være tilstede, for at man kan gaa til en saadan Statsgaranti. Jeg skal da navnlig gjøre gjældende, at der efter min Formening maa være fire almindelige Betingelser tilstede, for at man skal kunne komme til en saadan Garanti fra Statens Side. Den første er den, at Rentegarantien maa have en bestemt Begrænsning, et overskueligt Omfang, saa at man veed, hvor langt man eventuelt vil komme til at gaa, hvilke Byrder man vil komme til at paahynde Statskassen, og jeg tror, at det i vanskelige Tider vil have stor Betydning for Statens Kredit. Det andet er, at der maa kunne øses en bestemt Kontrol fra Regjeringens Side med Kapitalernes Anvendelse og Anbringelse, og dette — jeg skal strax igjen komme nærmere ind paa de enkelte Punkter — blev ogsaa ifjor udtalt af det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds. For det 3die maa der sikkert kunne paapeges, maa der kunne konstateres en bestemt og berettiget Trang til at erholde Kapitaler, som ikke paa anden Maade og ad anden Wei kunne erholdes, og endelig for det 4de maa det

paagjældende Foretagende have almindelig Betydning for Samfundet, vedrørende en almindelig Samfundsinteresse. Jeg skal nu tillade mig nærmere at undersøge, hvorvidt disse fire Betingelser, som jeg tror, man bør fastholde, naar man vil gaa til Statsgaranti, kunne siges at være tilstede i de Forhold, der omhandles i det foreliggende Forslag. Spørge vi om det Omfang, som denne Statsgaranti kan faae, lade Lovforslaget og dets Motiver os uden al Veiledning i saa Henseende. Jeg kan ikke Andet end beklage, at et Lovforslag, der dog har stor Betydning og Rækkevidde og indfører noget helt Nyt, ikke er ledsaget af udførlige Oplysninger, som kunde give os større Klarhed over Forholdene. Spørger man, hvor mange Eiendomme dette Forslag vil blive anvendeligt paa, er jeg tilbøielig til at opstille den samme Beregning, som det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds, og som blev nævnt i Landstinget, nemlig omtrent 100,000 Eiendomme, idet jeg holder mig til Opgjørelsen fra 1873, hvorefter der, som det ærede Medlem nævnte, er 31,200 jordløse Huse, der ganske sikkert ville gaa ind under denne Lov og omtrent 65,000 Huse med mindre Jord end $\frac{1}{4}$ Lønde Hartkorn, med Hensyn til hvilke det kan være tvivlsomt, hvorvidt de ville komme ind under denne Lov. Jeg vilde finde det beklageligt, jo snævrere vi her skulde trække Grændsen opad til. Jeg maa desuden bemærke, at denne Opgjørelse gjælder fra 1873, men en Sammenligning med 1860 viser, at denne Klasse i Løbet af 13 Aar er været næsten 25 pCt., nemlig 24,7 pCt., og der er al Grund til at antage, at Antallet for Diebliffet er større, og at det i en nær Fremtid vil kunne stige en Del derover. Men selv om der for Diebliffet ikke skulde være fuldt ud 100,000 Huse, paa hvilke Loven vil komme til Anvendelse, tør det forudsættes, at det i en temmelig nær Fremtid vil komme dertil. Hvis man gaar ud fra, at disse Eiendomme have en Gjemmesnitværdi af, jeg vil blot sige 1,200 Kr., som vist er en meget moderat Beregning, kommer man derved, idet der gives Laan indtil det halve Beløb, til et Beløb af 60 Millioner Kr., som der kan blive givet Laan for efter denne Lov (Modsigelse). Det er ikke sandsynligt, det vil gaa saa høit, det skal jeg meget gjerne strax indrømme. Men spørges der, hvor høit vi kunne gaa op, tror jeg, at denne Regning holder Stif. Spørges der, i hvilket Omfang Laan kan gives efter denne Lov, tror jeg, det vil vise sig, at man kommer til et saadant Tal; men i hvilket Omfang Loven vil blive benyttet, er det vanskeligt at have nogen begrundet Formening om. Nu maa det desuden erindres, som alt berørt, at Tallet stadig vil stige, og der er Grund til at vente, at der efterhaanden vil være en ikke saa ringe Tilvæxt paa dette Omraade. Nu vil man sikkert kunne sige: Men Statsgarantien for dette betydelige